

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis, Seu Resolutio Casuum Conscientiæ

Juxta Sacram Scripturam, Canones, Et Sanctos Patres

Continens Tractatus de Sacramentis Pœnitentiæ & Extremæ Unctionis;
necnon varia summorum Pontificum Decreta, contra Moralis corruptæ
propositiones, & alia

Genet, François

Parisiis, 1703

Q. 9. Quilibet dolor de peccatis, proveniens ex consideratione turpitudinis peccati, aut timoris Inferni, est-ne vera, & salutaris attritio?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40817

„ charitate perfectam esse contingat, hominem-
 „ que Deo reconciliare, priusquam hoc Sacra-
 „ mentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus
 „ reconciliationem ipsi contritioni, sine Sacra-
 „ menti voto, quod in illa includitur, non esse
 „ adscribendam; illam verò contritionem imper-
 „ fectam quæ attritio dicitur, quoniam vel ex
 „ turpitudinis peccati consideratione, vel ex ge-
 „ hennæ & pœnarum metu communiter concipi-
 „ tur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe
 „ veniæ, declarat, non solum non facere homi-
 „ nem hypocritam & magis peccatorem, ve-
 „ rum etiam donum Dei esse, & Spiritus-sancti
 „ impulsus, non adhuc quidem inhabitantis,
 „ sed tantum moventis, quo pœnitens adjutus
 „ viam sibi ad justitiam parat.

Quæst. 9. Quilibet dolor de peccatis, pro-
 veniens ex consideratione turpitudinis peccati,
 aut timoris inferni, est-ne vera, & salutaris
 attritio?

Resp. Videtur quod non: quia ut attritio sit
 salutaris & sufficiens ad remittenda peccata
 unà cum Sacramento Pœnitentiæ, oportet ut
 sit supernaturalis, & includat in se amorem
 Dei tanquam omnis justitiæ fontis: quod qui-
 dem satis clarè docet Concilium Tridentinum,
 cum loquens de dispositionibus in adultis ad
 justificationem necessariis in Baptismo, ait:

„ Disponuntur adulti ad justificationem dum
 „ peccatores se esse intelligentes, à diviniæ justitiæ
 „ timore quo utiliter concutiuntur, ad con-
 „ siderandam Dei misericordiam se convertendo,
 „ in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter
 „ Christum propitium fore: illumque tanquam
 „ omnis justitiæ fontem, diligere incipiunt, ac
 „ propterea convertuntur adversus peccata per odium
 „ aliquod, & detestationem, hoc est per eam
 „ Pœnitentiam, quam ante Baptismum agi oportet.

sess. 6. de
 justificatione,
 cap. 6.

De Sacramento Pœnit. Cap. V. 27

Evidens autem est, hanc ipsam dispositionem magis esse necessariam in Sacramento Pœnitentiæ, cum peccata post Baptismum commissa sint graviora, & difficilioris veniæ, iis quæ Baptismum præcessere. Ostendimus in Tractatu de Baptismo, cap. 5. quæst. 7. hunc amorem de quo Concilium loquitur esse amorem charitatis, quod quidem constat ex actis ipsius Concilii à Cardinali Pallavicino relatis.

Præterea necessitas amoris Dei, ut attritio justificare possit cum Sacramento Pœnitentiæ, patet ex pluribus sacrae Scripturæ locis, Apostolus enim Joannes ait, Epistola 1. cap. 3. v. 14. *Qui non diligit, manet in morte.* Et sanctus Paulus Apostolus docet aliarum virtutum exercitium sine amore Dei nihil prodesse. *Et si distribuero, inquit, in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

1. ad Corinth.
th. cap. 13.
v. 3.

Faciat enim homo quidquid voluerit, qui non diligit Dominum nostrum Jesum-Christum, Anathema sit, & abominandus.

Possit etiam istud formari argumentum, attritio ex Concilio Tridentino debet *Voluntatem peccandi excludere, cum spe veniæ*: Sed ex Divo Augustino voluntas peccandi non potest excludi, nec spes verè Christiana haberi sine dilectione Dei. *Desiderium, inquit Divus Augustinus, peccandi non extinguitur, nisi contrario desiderio rectè faciendi, ubi fides per dilectionem operatur.* Et in alio loco idem Divus Augustinus ait, *Spes verò sine amore esse non potest*: Ergo attritio de qua loquitur Concilium Tridentinum includit amorem Dei ex Divo Augustino.

S. Aug. lib.
2. contra ad-
vers. Legis &
Prophet. cap.
7.

In Enchir.
cap. 8.

Ex quibus omnibus constat, Pœnitentiam non posse esse veram, neque posse justificare

S. Chrysoft.
Homilia 4. in
Epist. 2. ad
Corinth.

peccatorem, si sit sine amore Dei & sine charitate quæ operatur in peccatore, ut Deum plus amet quàm creaturas. Ideoque S. Joannes Chrysoftomus ait: *Cùm peccaveris ingemisce, non quod pœnas daturus sis (nihil enim hoc est) sed quod Dominum tuum offenderis tam benignum, tam te amantem, tam denique tuae salutis appensum, ut Filium quoque suum tuâ causâ tradiderit.*

S. Aug Serm.
7. de tempo-
re.

Et S. Augustinus breviter ait: *Pœnitentiam certam non facit, nisi odium peccati & amor Dei.*

S. Franciscus Salesius in 2. libro amoris Dei, ita de necessitate amoris Dei in Sacramento Pœnitentiæ locutus est, ut nemini planè dubitare liceat, quin eum maximè necessarium judicaverit ad consequendam remissionem peccatorum. *Pœnitentia, inquit Sanctus ille Episcopus, quæ non excludit amorem Dei, licet adhuc sit sine ipso, est bona & optanda Pœnitentia, sed imperfecta; nec potest conferre salutem, donec ad amorem pervenerit, & cum eo fuerit commixta; adeo ut dixerit Apostolus, si tradidisset corpus suum, & omnia bona sua pauperibus sine charitate, nihil ei prodesset: sic verè dicere possumus, quod etsi nostra Pœnitentia tanta foret, ut dolor lacrymarum imbrem eliceret, & cor nostrum scinderet ac divideret, si desit sanctus Dei amor, nihil nobis prodesse potest ad vitam æternam.*

S. Tho. 2. 2.
q. 19. art. 4.
ad 1.

Hoc etiam agnovit S. Thomas cùm respondens objectioni, quam sibi in hunc modum proposuerat: *Videtur quòd timor servilis non sit bonus, quia, sicut dicit Glossa Rom. 8. Qui timore aliquid facit, etsi bonum sit quod facit, non tamen benè facit.* Sic respondet Divus Thomas huic objectioni. *Ad primum dicendum, quod verbum illud Augustini intelligen-*

De Sacramento Pœnit. Cap. V. 29

dum est de eo qui facit aliquid timore servili, in quantum est servilis: ut scilicet non amet justitiam, sed solum pœnam timeat. Ac proinde, ex mente Divi Thomæ, ut timor servilis, à quo originem habet attritio, possit esse bonus & salutaris, debet includere amorem justitiæ: & quia dolor de peccatis propter timorem inferni non semper includit amorem justitiæ, ideoque non semper est salutaris nec vera attritio.

Sed Doctor Angelicus adhuc clariùs probat, attritionem sine amore Dei non sufficere ad veram Pœnitentiam cùm ait: *Peccatum mortale* non potest sine vera Pœnitentia remitti, ad quam pertinet deserere peccatum, in quantum est contra Deum: quod quidem est commune omnibus peccatis mortalibus. Ubi autem est eadem ratio, & idem effectus. Unde non potest esse verè pœnitens, qui de uno peccato pœnitet, & non de alio; si enim displiceret illud peccatum, quia est contra Deum, super omnia dilectum (quod requiritur ad rationem veræ Pœnitentiæ) sequeretur quod de omnibus pœniteret: Sic necesse est ad veram Pœnitentiam, ut quis doleat de peccatis quia sunt contra Deum qui super omnia diligitur; ex quo necessariò sequitur, secundùm mentem Angelici Doctoris, attritionem quæ est sine amore Dei non sufficere ad obtinendam remissionem peccatorum in Sacramento Pœnitentiæ.

In hoc defectu amoris Dei tanquam fontis omnis justitiæ, hanc doctrinam toties à Divo Augustino inculcatam, stabilivit Divus Thomas, docetque Pœnitentiam, quam infirmus vi morbi oppressus petit, esse quoque infirmam, timetque ne quæ à moriente desideratur Pœnitentia, cum eo quoque moriatur.

B iij

cc S. Tho. 3.
cc p. 9. 86.
cc art. 3. in
cc corp.

S. Tho. in 4.
sentent. dist. 20.
q. 1. art. 1.
ad 1.

quod Divus Thomas probat Antiochi exemplo, dum ait: *Dicendum quod veniam consecutus fuisset Antiochus si verè poenituisse: sed non habuit veram Poenitentiam, quia non ex amore iustitiæ de peccatis commissis dolebat, sed timore poenæ quam expectabat, vel dolore poenæ quam sustinebat, & hoc etiam multis in fine poenitentibus contingit: Quia non est facilè, ut affectus, quem homo toto tempore vitæ suæ inclinavit in aliquid, subito ad contrarium retrahatur. Nec tamen est impossibile, quia liberum arbitrium non cogitur ex habitu acquisito, nec Providentiæ Dei potest terminus præfigi, per quam etiam in extremo vitæ veræ Poenitiæ motus inspiratur quandoque.*

Scotus, in 4.
sentent. dist.
18. reportatum.
q. 3.

Doctor subtilis Scotus eandem rationem affert ac ipse Divus Thomas, ad probandum Poenitentiam quæ in hora mortis petitur esse ut plurimum falsam. *Ad hoc quod sit attritio sufficiens, inquit Doctor subtilis Scotus, ex congruo ad remissionem peccati, ut sit dispositio ex congruo ad receptionem gratiæ, oportet, quod sit voluntaria detestatio: atque homo poeniteat non solum propter timorem poenæ, sed timore filiali; sed difficile est tunc dolere nisi ex timore solum, & si non sit cum amore, non disponit ex congruo.*

Quod evidenter probat, duos Scholæ principes S. Thomam & Scotum, hujus sententiæ fuisse, necessarium esse quod attritio concipiatur ex motivo amoris Dei, ut possit disporre poenitentem ad recipiendam gratiam sanctificantem in Poenitiæ Sacramento.

Instruzione
del Card. Denoff,
vescovo di Cesena,
pag. 33.

His rationibus, & ponderosis autoritatibus motus Eminentissimus Cardinalis Denoff Episcopus Cesenatensis, pietate singulari, non minus quam eruditione celeberrimus, in Instruc-

De Sacramento Pœnit. Cap. V. 31

tione utilissima quam de Sacramento Pœnitentia composuit: *Contritio*, inquit, *qua requiritur in pœnitentibus, conditiones duas habere debet; quarum prima est, ut sit cum aliquo actu amoris Dei, quia, maturè pensatis omnibus rationibus, hæc opinio probabilior est: & hic amor debet præponderare omnibus aliis amoribus graviter inordinatis erga creaturas, ita ut appetiativo amore, plus amet Deum, quam ea omnia, quæ illum peccati mortalis reum effecerunt, aut efficere possunt.*

Demonstratur autem, hunc amorem præponderare debere, ex necessitate absoluta in qua est peccator, excludendi à suo corde, & ejiciendi prædictum creaturarum amorem, in quo propriè consistit peccatum mortale; verùm iste ultimus amor excludi non potest, nisi contrario amore, id est amore Dei, qui idcirco debet esse prædominans, ut vincat noxium creaturarum amorem.

do che il peccatore coll' amor appetiativo ami Iddio sopra tutte quelle cose, che l'hanno costituito reo del peccato mortale, o che lo possono costituire.

Che questo amore debba esser di tale sorte, lo dimostra la necessità assoluta di cacciare dal cuore il mentovato amore delle creature, nel quale propriamente consiste il peccato mortale; e questo amore non si puo sloggiare, se non per mezzo d'un apposto che è l'amor di Dio, il quale perciò deve esser predominante: altrimenti non vincerebbe l'amore peccaminoso delle creature.

Quest. 10. Si dolor peccati qui concipitur ex solo timore pœnarum inferni non esset sufficiens ad justificandum peccatorem cum Sacramento Pœnitentia, videtur quod Confessores non deberent uti motivo timoris ultimi iudicii & pœnarum inferni, ad excitandum pœnitentes ad contritionem, quod tamen con-

La Contrizione che si ricerca ne i penitenti, deve havere due condizioni: la prima che sia accompagnata di qualche atto d'amore di Dio, essendo cio [ponderando bene tutte le ragioni] il piu probabile; e questo amore deve preponderare ad ogni altro amore gravemente disordinato verso le creature: di mo-

do che il peccatore coll' amor appetiativo ami Iddio sopra tutte quelle cose, che l'hanno costituito reo del peccato mortale, o che lo possono costituire.

Che questo amore debba esser di tale sorte, lo dimostra la necessità assoluta di cacciare dal cuore il mentovato amore delle creature, nel quale propriamente consiste il peccato mortale; e questo amore non si puo sloggiare, se non per mezzo d'un apposto che è l'amor di Dio, il quale perciò deve esser predominante: altrimenti non vincerebbe l'amore peccaminoso delle creature.

Quest. 10. Si dolor peccati qui concipitur ex solo timore pœnarum inferni non esset sufficiens ad justificandum peccatorem cum Sacramento Pœnitentia, videtur quod Confessores non deberent uti motivo timoris ultimi iudicii & pœnarum inferni, ad excitandum pœnitentes ad contritionem, quod tamen con-